

Deblocarea investițiilor în Marea Neagră și beneficiile exploatarei

Adoptarea noilor reglementari referitoare la exploatarea gazelor naturale din Marea Neagră, mai favorabile decât cele anterioare, pare să deblocheze investițiile pentru începerea efectivă a exploatarei, cu beneficii pe multiple planuri: perspective de venituri suplimentare la buget, profituri pentru companii, crearea de noi locuri de muncă și apropierea de mult-discutată independența energetică a țării, dar majoritatea beneficiilor vor fi vizibile doar după ce gazul din zăcămintele offshore va ajunge pe piața.

Schimbările legislative, aparute la aproape patru ani de la adoptarea primei legi, care a fost intens contestată de mediul de afaceri și care a dus la înghețarea proiectelor de investiții, reprezintă un semnal pozitiv în actualul context geopolitic, în care toate țările europene caută soluții pentru a-și reduce dependența energetică de Rusia. În același timp, mediul investițional este mai dificil acum, din cauza conflictului militar sau a costurilor crescute, aspecte care ar putea determina amânarea unor proiecte. Dar, dincolo de provocările de moment, valorificarea cu succes a zăcămintelor de gaze naturale din Marea Neagră prezintă beneficii pentru toate părțile implicate.

Regim fiscal mai permisiv

Legea precedentă, 256/2018, care ar fi trebuit să faciliteze investițiile în domeniu, nu a putut fi aplicată din cauza unor prevederi restrictive, astfel încât a fost nevoie de mai multe modificări, inclusiv în zona de impozitare.

Printre cele mai importante modificări aduse de noua lege offshore se numără cele legate de regimul fiscal al investițiilor în acest domeniu, care devine mai permisiv. Astfel, aproape s-a dublat (de la 45,71 lei/MWh la 85 lei/MWh) nivelul de la care se aplică impozitarea suplimentară a veniturilor companiilor. Pentru prețurile care depășesc 85 lei/MWh se menține grila de impozitare propusă inițial (între 15%, pentru veniturile obținute din vânzarea la prețuri mai mari de 85 lei/MWh și mai mici sau egale cu 100 lei/MWh, și 70% pentru vânzarea la prețuri care depășesc 190 lei/MWh). Acest impozit pe veniturile suplimentare va reprezenta cheltuielile deductibile la calculul impozitului pe profit al companiilor.

În plus, crește de la 30% la 40% nivelul maxim pentru deducerea investițiilor din segmentul upstream (explorare și producție) pentru determinarea impozitului suplimentar și este eliminată limitarea deducerii investițiilor pentru calculul impozitului pe profit.

O altă prevedere importantă o reprezintă faptul că nivelul taxării pentru companii va rămâne neschimbat pe toată durata acordului de concesiune.

Pe lângă modificarea prevederilor fiscale, producătorii nu mai sunt obligați să vândă jumătate din gazul extras pe piața românească, astfel ca pot decide în funcție de evoluțiile din piața unde își plasează producția. În schimb, statul a introdus în lege un drept de preempțiune, care îi permite ca, în anumite situații de criza, să aibă prioritate la achiziția gazelor.

Beneficii multiple, cu condiția ca gazul să ajungă pe piața

Așadar, au fost create condițiile necesare pentru ca marile companii din domeniu să își pună în aplicare planurile suspendate în urma cu patru ani și să înceapă exploatarea gazelor din Marea Neagră, pentru ca doar din momentul acela vor apărea beneficiile pentru toate părțile implicate – investitori, stat, consumatori.

Așa cum am menționat, noile prevederi elimină din barierele invocate de companiile petroliere când au sistat investițiile și vor duce la deblocarea acestora. Dar trebuie să ținem cont de faptul că investițiile de acest tip nu pot fi realizate peste noapte, iar rezultatele acestora se vor vedea peste câțiva ani. Chiar dacă reprezentanții Black Sea Oil & Gas declarau că vor începe producția chiar în acest an, exploatarea în cel mai important zacamânt descoperit (aflat în perimetrul Neptun Deep și care va fi exploatat de OMV Petrom împreună cu Romgaz, după vânzarea participației Exxon) va începe cel mai devreme la sfârșitul anului 2026. Companiile vor obține venituri și, ulterior, profituri abia după începerea exploatării și după vânzarea gazelor, iar din aceste venituri vor acoperi investițiile realizate și costurile cu exploatarea, precum și taxele și redevențele datorate bugetului de stat.

Rezervele de gaze naturale din Marea Neagră, estimate la circa 200 de miliarde de metri cubi, ar acoperi consumul intern actual al României pe o perioadă de circa 19 ani. Așadar, gazele extrase din perimetrele offshore, împreună cu cele din exploatarea onshore (estimate să scadă în anii următorii, iar noile zacaminte descoperite, cum ar fi cel de la Caragele din județul Buzău, necesită investiții pentru a fi date în exploatare), ar putea să acopere consumul intern și, eventual, să ajungă și la export. Astfel, România ar deveni independentă față de Rusia și ar putea contribui și la reducerea dependenței vecinilor noștri (cum ar fi Moldova) de același furnizor.

Cum utilizăm veniturile suplimentare obținute la buget?

Pentru statul român, valorificarea zacamintelor de gaze va aduce în primul rând mai mulți bani la bugetul din taxe și impozite aplicate pe tot lanțul – de la redevențe încasate pentru resurse, impozit pe profit, impozitul pe veniturile suplimentare, pe veniturile angajaților din domeniu, contribuții sociale, TVA, taxe de distribuție etc. Conform estimărilor recente, aproximativ 60-70% din veniturile care rezultă din exploatarea gazelor vor ajunge la bugetul de stat. În plus, orice investiție de amploare (cum sunt cele din acest domeniu) creează efecte benefice în lanț și impulsionează creșterea economiei naționale.

Conform unui studiu realizat de Deloitte în 2018, dezvoltarea proiectelor offshore poate aduce beneficii importante economiei românești. Estimările indică un aport suplimentar la PIB de peste 70 de miliarde de dolari, până în 2040, aproximativ 26 de miliarde de dolari venituri la bugetul de stat și circa 42.000 de locuri de muncă înființate și menținute pe toată perioada de derulare a proiectelor.

Nu în ultimul rând, alimentarea consumatorilor din piața locală, populație și firme, cu gaze din producția internă, oferă statului român un confort suplimentar în gestionarea necesarului, în special în anotimpul rece, și un grad mai mare de independență energetică. Iar clauza referitoare la dreptul de preempțiune în situații de criza, inspirată din contextul geopolitic actual, asigură cadrul necesar pentru intervenții mai rapide în direcția protecției consumatorilor.

Ce ar trebui să facă statul cu sumele obținute din exploatarea gazelor din Marea Neagră? Este important ca acești bani să fie investiți predominant în reindustrializare, în creșterea economiei românești și pentru bunăstarea populației, și nu direcționați spre consum, pentru că astfel pot duce la adâncirea dezechilibrelor din economie

(cresc importurile și, implicit, deficitul comercial, scade competitivitatea economiei românești etc). Bani încasați din impozitul pe venitul suplimentar ar trebui să fie folosiți pentru extinderea rețelei de gaze, dar statul îi poate utiliza și în alte scopuri.

Care sunt avantajele pentru populație?

Evident că și populația (în calitate de consumatori, dar și ca simpli cetățeni) ar obține avantaje din exploatarea gazelor din Marea Neagră. Beneficiile pentru consumatori ar trebui să constea în facturi mai reduse la gaze naturale, comparativ cu țările care nu dețin astfel de resurse, mai multă stabilitate a prețurilor pe piață, riscuri mai scăzute de apariție a unor disfuncționalități în alimentarea cu gaze în perioada iernii sau în cazuri de forță majoră, precum războiul din Ucraina. Extinderea rețelei de transport și înlocuirea lemnului cu gazele pentru încălzire ar produce mai mult confort, la costuri potențial mai mici, și ar contribui la un mediu mai curat. Bineînțeles, extinderea rețelei de distribuție pentru consumatorii casnici trebuie să țină cont și de eficiența economică (de exemplu, racordarea localităților izolate) sau de planurile Uniunii Europene cu privire la neutralitatea climatică.

Evident, mai multe venituri la bugetul de stat pot aduce beneficii tuturor cetățenilor României prin investiții suplimentare în infrastructura sau servicii publice (învațământ, sănătate etc.) de o calitate superioară.

Așadar, deși potențial retorică, rămâne totuși valabilă următoarea întrebare: de ce nu a fost elaborată de la început legea offshore într-o formă care să nu blocheze investițiile și exploatarea, dacă beneficiile sunt multiple? Deoarece nu există un răspuns concret, fiecare are libertatea să traga propriile concluzii. Cum ar fi fost poziționată România în aceste multiple crize (sanitară, energetică, bugetară, inflaționistă etc.) dacă ar fi fost independentă energetic și cu bani veniți din exploatarea gazelor în buget? Aici răspunsul este simplu: mult mai bine! Sperăm ca autoritățile publice să traga concluziile de rigoare, pentru că greșelile trecutului de obicei se repetă, dacă nu se învață din ele.

În concluzie, exploatarea gazelor din Marea Neagră este avantajoasă din toate punctele de vedere, deși contextul este mai puțin favorabil acum decât în urma cu patru ani pentru investiții în zonă, dar important este ca demersurile să fie continuate, astfel încât acest potențial al României, de care vorbim de foarte mulți ani, să ajungă în final să fie valorificat.